

Notat

Dato: 15. marts 2010.

Dokument nr. 30896/10

Kirkeministeriet
2. kontor
Sagsbehandler
Lise M. Hjort Elmquist

Baggrundsnotat om nedlæggelse og salg af kirkebygninger, sognegårde, præsteboliger mv.

I dette notat redegøres for, hvem der kan tage stilling til nedlæggelse eller salg af en kirke, sognegård, præstebolig eller andre aktiviteter, der henhører under kirken eller præsteembedet, samt hvem der skal have udbetalt en eventuel salgssum.

1. Nedlæggelse af en kirkebygning

Når en kirkebygning ønskes nedlagt som kirke, sker det ved kgl. resolution¹. Til grund for den kgl. resolution ligger en indstilling fra kirkeministeren.

Det er i praksis utænkeligt at gennemføre en kirkelukning, uden at der ligger et lokalt ønske bagved. Kirkelukninger er yderst sjældne, men det er dog sket i nyere tid. Til eksempel kan således nævnes nedlæggelsen af Over Lerte Kirkekapel i Sommersted Sogn, som fandt sted i 1997 efter et ønske, der var fremsat af Sommersted Sogns Menighedsråd og anbefalet af biskoppen over Haderslev Stift. Endvidere kan nævnes Vester Havnekirke på Læsø, der i henhold til kgl. resolution af 24. maj 2003 blev nedlagt som kirke og derefter overdraget til Læsøfonden, samt Sjælør Kirke, der efter ønske fra Sydhavn Sogns Menighedsråd blev nedlagt som kirke i 2009 og efterfølgende tilbagegivet til Det københavnske Kirkefond.

I praksis godkender ministeriet således beslutningen om nedlæggelse af en kirke, når menighedsrådets beslutning fremsendes til ministeriet med anbefaling af provstiuudvalget og biskoppen. Baggrunden for dette er, at det er de lokale kirkelige myndigheder, som har bedst fornemmelse af, om en kirke bør nedlægges.

2. Salg af en nedlagt kirkebygning

Hvis en folkekirkelig selvejende kirke nedlægges som kirke, vil den fortsat være under bestyrelse af vedkommende menighedsråd

Der er i princippet intet til hinder for, at en nedlagt kirkebygning sælges til et andet trossamfund eller private.

En kirkebygning, der er taget ud af brug, men ikke er omfattet af bygningsfredningsloven, er ikke omfattet af regler, der regulerer eller begrænser dens fremtidige anvendelse, hvis den afhændes til et andet trossamfund eller til private. I praksis har ministeriet dog tilknyttet klausuler til et sådant salg. Til eksempel kan nævnes salget af Vesterø Havnekirke på Læsø. I tilknytning til salget af kirkebygningen besluttede kirkeministeren, at der i skødet vedrø-

¹ Hjemlen hertil er praksis.

rende salg af kirkebygningen skulle indføjes en klausul om, at bygningen ikke fremover må anvendes til formål, der er uforenelige med det oprindelige formål.

For så vidt angår indtægten fra et eventuelt salg af en kirke, indgår denne i kirkens kapitaler². Stiftsrådet kan tillade, at salgssummen udbetales til vedkommende kirkekasse i forbindelse med vedkommende kirkes eller præsteembedes erhvervelse eller istandsættelse af anden fast ejendom. Stiftsrådet kan endvidere tillade udbetaling af kapital til vedkommende kirkekasse til dækning af andre udgifter, som har relation til indbetalingen af salgssummen³.

3. Nedlæggelse og salg af sognegårde

Salg eller nedlæggelse af en sognegård sker efter beslutning af menighedsrådet. Salg af en sognegård, som er beliggende uden for kirkegården, skal godkendes af provstiudvalget. Salg af en sognegård, som er beliggende på selve kirkegården, skal godkendes af stiftsøvrigheden⁴.

Indtægten fra et salg af en sognegård indgår i kirkens kapitaler⁵. Stiftsrådet kan tillade, at salgssummen udbetales til vedkommende kirkekasse i forbindelse med vedkommende kirkes eller præsteembedes erhvervelse eller istandsættelse af anden fast ejendom. Stiftsrådet kan endvidere tillade udbetaling af kapital til vedkommende kirkekasse til dækning af andre udgifter, som har relation til indbetalingen af salgssummen⁶.

4. Nedlæggelse og salg af præsteboliger mv.

Salg eller nedlæggelse af anden fast ejendom, som tilhører et præsteembede, kan kun ske efter beslutning af menighedsrådet og med godkendelse af provstiudvalget, jf. § 2, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 411 af 3. maj 2006 om præsteembedernes faste ejendomme⁷.

² Jf. § 3 i bekendtgørelse nr. 12 af 4. april 2007 om bestyrelse af kirkernes og præsteembedernes kapitaler.

³ Jf. § 5 i bekendtgørelse nr. 12 af 4. april 2007 om bestyrelse af kirkernes og præsteembedernes kapitaler.

⁴ Jf. § 13 i bekendtgørelse nr. 1238 af 22. oktober 2007 om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde.

⁵ Jf. § 3 i bekendtgørelse nr. 12 af 4. april 2007 om bestyrelse af kirkernes og præsteembedernes kapitaler.

⁶ Jf. § 5 i bekendtgørelse nr. 12 af 4. april 2007 om bestyrelse af kirkernes og præsteembedernes kapitaler.

⁷ Bekendtgørelsen er udstedt med hjemmel i § 21, stk.3, lov om folkekirkens økonomi som har følgende ordlyd: "Forbrug af kirkers og præsteembeders formue samt køb og salg af fast ejendom kan kun ske efter beslutning af menighedsrådet og med godkendelse af kirkeministeren eller efter dennes bemyndigelse af stiftsøvrigheden eller provstiudvalget".

Salg eller nedrivning af en tjenestebolig for en præst sker ligeledes efter menighedsrådets beslutning, som skal godkendes af provstiudvalget, jf. § 2, stk. 1, og 2, i cirkulære nr. 9902 af 9. juni 2009 om tjenestebolig for folkekirkens præster.

Provenuet, som fremkommer ved salg af fast ejendom, indbetales til kirke- og præsteembedekapitalerne, der forvaltes af stiftsrådet.

Stiftsrådet kan tillade, at salgs- og erstatningssummer vedrørende rettigheder over præsteembedernes faste ejendomme udbetales til vedkommende kirkekasse i forbindelse med vedkommende kirkes eller præsteembedes erhvervelse eller istandsættelse af anden fast ejendom. Stiftsrådet kan endvidere tillade udbetaling af kapital til vedkommende kirkekasse til dækning af andre udgifter, som har relation til indbetalingen af salgs- eller erstatningssummen⁸.

Provstiudvalget kan tillade, at provenuet der vedrører salg efter 1. januar 2004 af en ejendom, som egner sig til landbrugsmæssig drift, udbetales til vedkommende kirkekasse til finansiering af særskilte anlægsarbejder vedrørende kirken eller præsteembedet eller anvendes som afdrag på kirkens eller præsteembedets lån. Anlægsarbejdet skal være godkendt af de kirkelige tilsynsmyndigheder på tidspunktet for provenuets fremkomst⁹.

⁸ Jf. § 5 i bekendtgørelse nr. 12 af 4. april 2007 om bestyrelse af kirkernes og præsteembedernes kapitaler.

⁹ Jf. § 6 i bekendtgørelse nr. 12 af 4. april 2007 om bestyrelse af kirkernes og præsteembedernes kapitaler.